

Ese de dóve ori in septemana:

Joi-a si Dominec'a.

Pretiu lu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
" diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
" patriaru de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
" diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Corespondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopésca.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond), tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., întielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiu lu publicatiuniloru se se anticipu

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Invitare de prenumeratiune

la

„LUMINA“

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Cu 1. aprile vechiu incepemu patriariulu alu doile alu anului curinte, pentru care deschidemu prenumeratiuni nóue, cu conditiunile ce se vedu in fruntea foii.

Pre timpulu sinodului eparchialu ni vom dá tóta trud'a a comunicá desbaterile cátu mai in detaiu sispres multiamirea onoratoriloru nostri cetitori.

Aradu, 25. martiu 1873.

Redactiunea.

Facerea lumii in siese perióde, dupa scrierile lui Moisie, a santiloru parinti si a unoru geologi.

— Urmare —

PERIODULU ALU VI.

„Éra pamentulu l'au datu fililoru ómeniloru“ (Salm. 113. v. 24.)

Si au disu Dumnedieu se scóta pamentulu sufletu viu, dupa feliu, si fiere pre pamentu dupa feliu, si s'au facutu asia, si au facutu Dumnedieu fierele pamentului, dupa feliu loru, si dobitócele dupa feliu loru, si tóte cele ce se tērēescu pre pamentu, dupa feliu loru, si a vediutu Dumnedieu cá sunt bune. Si au disu Dumnedieu se facemu omu dupa chipulu nostru si asemenare, si se stepanésca pescii mării, si paserile ceriului, si dobitócele si totu pamentulu, si tóte jivnile ce se tērēescu pre pamentu, si au facutu Dumnedieu pre-omu, dupa chipulu lui Dumnedieu l'au facutu pre densulu, barbatu si muiere, i-au facutu pre ei, — Si s'au facutu séra, si s'au facutu diminétia diu'a a 6. (Facere cap. I. v. 24—28. si 31.)

En se vedemu si se audimu pe Cuvier, ce ordine statorcesc intre prasirea imperatiiei animaleloru? E adeveratu dice Cuvier, cá patrupelele oatórie, cu multu mai nainte se gasescu de cátu cele ce sunt fetatórie, nenumerata multime de brósce tiestóse, scoice, amonite, crocodili si soiuri de siopérle (sauri) se afla in straturele de Creta, inse totu numai animale aquatice marine. Scheletrile animaleloru sugatórie marine, precum: a vacéi de mare (lamantinu) si a Focéi, inca numai in stratulu fórte varosu (calcair marin-grossier) incepemu a gasi, inse scheletrile de a sugatórielor pamentene, in butulu intregei mele cercari, nu amu gasitu, nici macar cea mai mica urma de clas'a acestor'a, nainte de asiediarea séu formarea stratului fórte varosu, din contr'a cum ajunge omulu la straturile ce stau de asupr'a stratului fórte varosu (calcair marin-grossier), de locu afla in cea mai mare catime scheletrile animaleloru pamentene, prin urmare debue se credemu cumca scoicile si pescii nu au esistatu pe timpulu protoformatiuniloru si prin urmare cumca patrupelele oatórie si-au esistiut'a loru de odata cu pescii.

Éra terestrele cu patru picióre, numai cu multu mai tardiu si-au inceputu esistinti'a loru. Ce asemenare admirata cu sant'a scriptura? si ce e alta rânz'a pamentului, de cátu codicele facerii, scrisu cu litere hieroglifice?!

Spre adeverirea asertului acestu'a pe langa renumitii geologi francesi, citámu éra si pe Nendtvich, care intr'unu discursu geologicu, tienutu in uj magy. muzeum, la aprile 185¹/₂ asia splicu „Scheletrile celoru mai perfecte animale, cari sunt si mai de aprópe de cele ce acum vietuescu, le aflámu numai in cele mai nóua formatiuni séu páturi ale pamentului, numai intro

aceste páturi putemu aflá scheletrile si remasitiile celoru ma admirate animale sugatórie, cari alungulu tempului parte prin schimbarea climelor, parte prin alte vicisitudini, au peritu cu tótlulu; le aflámu reprezentate inse nu dupa tipulu si genulu lorul Éra remasitie séu scheletrile de omu, dice cá nici intr'o formatiune séu pátura de pamentu nu au aflatu.* — Totusi istoriculu magiaru Fényes dice: cá in pescerea din Fenatie de langa Cou (Vascou) se afla multe óse de omu petrificate. („Figyelmezó“ Juliu 14. 1840. nr. 28. pag. 439. —) Ce adeveresce cumca omulu e fetulu celu mai de pe urma a pamentului, séu a celui periodu candu acum pamentului nostru i s'au asiediatu inferbintiél'a si resboinic'a prin urmare a fostu scutitu de tóte schimbarile!

Cumca omulu e mai pe urma creatu si cumca dela crearea omului n'au cursu mai multu de 6—7 mii de ani, si cumca inaintea chronologiei lui Moisie debue se se aplece fie-cine, adeveresce per eminentiam geologi'a!

Cesare Cantù unulu dintre cei mai d'antei si mai mari istorici in lume, voindú a dá istoriei sale unu caracteru mai anticu de cátu Moisie, si spre acestu scopu colindandu pe la traditiunile Israelitiloru, Indiloru, Chinesiloru si Egiptieniloru, ba consultandu si descoperirile geologice, n'au aflatu, ci au fostu silitu a se aplecá naintea lui Moisie si a se inchiná antaietati, si inspiratiunei lui divine (Storia universale scritta da Cesare Cantù, tomo primo. 1838.).

De unde cei mai multi invetiati ai timpului nostru, apróba ordinea, carea au intrebuintiat'o Moisie in descrierea sistemii facerii lumii, de óra ce e in cea mai mare consunantia cu geologi'a! Asia marele invetiatu Linne dice: „E constatatu cá Moisie nu au pututu scrie altu-cumu, de cátu cum i-au dictatu marele autoru alu paterei Dumnedieu“ (Curios. natura §. 6. Amoen. Acad., diss. XVIII.)

Éra vestitulu Cuvier „Moisie ni-au lasatu nóa o cosmogonia a careia esacitate din di in di se adeveresce! Descoperirile cele mai nóua geologice, in celu mai perfectu modu, consuna cu cartea facerii, in ordinea aceea, in care fiintiele organice sunt create un'a dupa alt'a.“ (Université catholique avril. 1830.)

„Ordinea in care s'au prezentatu fiintiele organice, din respectuosulu ampere, in intielesulu strinsu luat, e ordinea care o statorcesc cele siese dile ale facerii. Asia de afandu au fostu Moisie deprinsu in sciintia, cátu au scrisu cu celebritatea timpului nostru, séu ca unu scriitoriu insuflatu de Dumnedieu.“ (Ampère Theorie de la terre; Revue des Deux mondes. I. juil. 1833.)

„Nu o patemu admirá indestulu“, dice geologulu Demerson, „ordinea acést'a minunata, care in celu mai perfectu modu consuna cu cunosciintiele geologice! Oh! cu cáta onóre debue se ne purtámu, catra insuflatulu de Dumnedieu scrietoriu.“ (La geologie enseignée en vingt-deux leçons, ou Histoire naturelle du globe terrestre; Paris 1829. pag. 408. 471.)

„Nici o veritate istorica séu astrologica, n'au fostu in stare a constată, cumca cartile lui Moisie ar fi false, din contra in celu mai admiraveru modu consuna in tóte, cu esperintiele celoru mai esperti filologi si astrologi.“ Asia ilu lauda pre Moisie invetiatulu Balbi. (Atlas ethnographique du globe. Paris. 1826. I. mappe monde etnograf.)

„A fara de indoiéla si in genere e cunoscutu in dilele nóstre“ dice invetiatulu Férusac, „cumca progresulu facutu pe carier'a sciin-

*) Traditiunea, caro atribue lui Achilo, Ajas, si altoru eroi greccesi o marime de 20 de urme, nu si-a luatú originea de auria, de cátu din ósele de elefantu, ce s'au gasitu in i mormintelu acolor'a. Asia pre timpulu lui Pericle se dice cá in mormintulu lui Ajas s'au aflatu de genuunchi in marimea unui taieriu (blidu). A buna séma nu au fostu alta de cátu inchietur'a de genuunchi dela cutare elefantu.

tieloru, mai de totu au desradecinat dintre noi spiritulu si prejude-
tiulu pseudo filosofiloru, la cari si acum unii tienu atâtu de multu. Ce
geologu ar fi acel'a de presinte care nu ar ride, de ratiocinarea
cea slaba a Voltaire in contr'a cartei facerii? Mai vede cineva
in timpul nostru a se ivi asia disertatiune, compusa de unu
asia scrietoriu, care nu are nici unu picu de credintia intre in-
vetiati? (*Bulletin universel des sciences sect. des Sciences naturelles*
tom. X. Nr. 137.)

„Consonanti'a cea extraordinaria“, dice unu profesoru inve-
tiatu „care nu pôte fi rezultatulu unei intemplari ôrbe, si care se
afla indusa in cartile cele sante scrise spre indreptarea nôstra,
si spre a ni face cunoscuta o sciintia profunda, câtu de abata-
toriu se contrariéza, cu nesciinti'a timpului acelaia, in care s'au
scrisu acelea!“ (*Beudant, voyage mineralogique et geologique en*
Hongrie. Cap. 15)

(Va urmá.)

Ioanu Damsia,

parocu si ases. cons.

Despre albine.

Pentru naintarea bunei stári spirituali si materiali a popo-
rului romanu, debe fiecare romanu a-si implini cu consciintia pun-
tualu si fidelu chiamarea sa. DD. preoti, fratii colegi si toti car-
turarii potu mai multu conlucrá pre terenulu acest'a pentru na-
intarea bunei stári spirituali si materiali, descoperindu-i cele inca
necunoscute, si esplicandu-i, ba chiar si prin praca, ce usioru
vor poté face o. cetitori urmarindu cu atentiune miscarile si
inventiunile mai nóua. — Pentru inmultirea fantaneloru de venitu
câtu mai tare intre romani, cugetu a fi recomandaveru si de
doritu introducerea stuparitului artificiosu a lui „Dzirzon“.

Indemnulu acestuia urmandu si eu, voui a-mi descoperf
esperintiele si opiniunea mea din debil'a-mi putere, fiindu cá
stuparitul se pôte numerá intre fantanele mai avute de venitu,
si prin urmare daca s'ar estinde, in câtvá inca ar poté acoperi
lipsele cele multe si mari ale romanului, fora de mari ostenele.
— Alte natiuni pasiescu repede nainte in stuparitului artificiosu,
in câtu prin scrutarile loru continue au devenitu la cea mai de
aprópe cunoscentia a tuturoru secretelor albineloru; — Asia celu
mai nou si mai renumitu stuparitu artificiosu e alu preotului r. c.
Dzirzon din Karlsmarkt in Silesi'a prusiana; despre a caruia stu-
paritu artificiosu voiescu si eu in scurtu a vorbi (pentru a se
estinde câtu mai tare intre romanii,) pomenindu numai punctele
principali, rugandu pre on. cetitori a fi atenti la modulu mani-
pularii si a descoperi poporului — dara si tinerimei scolare a
esplicá, pentru cá ajungendu la etatea de a fi economi, aducendu-si
aminte, de esplicárele bunului loru invetiatoriu; vor cercá si
vor urmari.

Descrierea cosnitiei lui Dzirzon.

La stuparitului artificiosu a lui Dzirzon e factorulu principalu
cosnit'i inventata de elu, care e diferita esentialu precum in
organizatiunea sa interna asia si in modulu manipulatiunii, intre-
cendu cu folosulu pre tôte celelalte cunoscute. — Sunt stupari
cari dupa combinatiunile loru impartu cosnitiele lui Dzirzon in
diferite forme si despartieminte; — eu inse voui descrie cosnitia
cea mai simpla (form'a ce am capetatu si eu dela Acedemia eco-
nomica din Ung. Altenburg) pe carea o pôte imitá fiecine si cu
pucine spese. —

Cosnit'i a lui Dzirzon e de scanduri (macar cá se pôte face
si din paie de secara, carea inse nu e prea recomandavera) sémena
unei tiegle. Lungimea ei e de 28" degete (policari,) naltineea de
18" degete latimea de 10. — In lontru sunt 20 de ramuri pentru
faguri, 10 din susu si 10 din diosu — punendu-se la inceputu
numai 3 ramuri din susu si 3 din diosu inse trebuie se punemu
céra pe ramuri ca se începá albinele a lucrá regulatu, — din deretu
are 2 usitie de iéga (sticla), dintre cari cea d'antaiu are din diosu
urdinisiu, ca lá implerea ramuriloru cu miere si céra se se ié
si se se puna fagurii plini intre usi, si dinainte se se puna alte
ramuri góle, ca asia albinele neinctatu se lucre si se nu cugete
la roire; si in fine din dosu (napoi) e usi'a de scandura. — NB.
Scandurile nu sunt fórte grósa inse in giuru intre scanduri
sunt paie de secara taiete meruntu pentru pastrarea caldurei iér-
n'a, si aperarea de caldur'a prea mare vér'a.

Cultura albiniloru.

1. Genulu naturei.

Introducere: Albinele se tienu de insecte, de ordinea hime-
nopteloru, famili'a vespiloru (antophile, specia se numesco
„apis melifica“). Ele traiescu in societati in continuu, sonstatorie
din una regina, cu una miia de trentori, 5—50 de mi de albine

lucratórie. Acestea la olalta representa poporulu albineloru unei
cosnitie (inca si statulu, ori reu numitu coloni'a albineloru).

Regin'a (matc'a, muman'a) e de regula unic'a muiere pro-
ductiva in poporu; ea traiesce cu esceptiune 3—4 ani,

Trentorii (albinele clocitórie, albine de apa) sunt de genulu
barbatescu; traiescu mai vertosu din Maiu pana in Augustu (3—5
luni) candu apoi le alunga (maltratédia, omoru) albinele lucratórie.

Albinele Italiene cu egide (insemne, vergi) galbine ori negre si
cu vergi pre corpulu din apoi; — si cele egiptene cu egidutie
galbine éra pe corpulu dinapoi cu peri albi sunt numai rase (va-
rietati) a albiniloru comune negre. Imparechiandu-se cu acelea
fructiferu, productele se numescu „mestitie“ (false, bastarde).

Partile tari ale albiniloru se cuprindu din o massa propria
(Chitinu) carea representa scheletulu de pele esternu, in câtu
cuprinde tôte organele corpului. Sunt provediute cu peri mai desi
ori mai rari.

(Va urmá.)

Ed. Margincantiu

Protocolu

Despre siedinti'a delegatiunei congresuale romane in afa-
cerile de despartire ierarchica de catra Metropoli'a serbesca din
Carlovetiu; care siedintia in urm'a convocarei regulate prin Prea
santi'a Sa Dlu Episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicovicu ca
presiedinte, s'a tienutu in Aradu in $\frac{5}{17}$ si $\frac{6}{18}$ Fauru 1873. sub
presiedinti'a numitului Domnu Episcopu fiindu de facia membrii
delegatiunei: Simeonu Bic'a protopresviterulu Oradei-mari; Ioanu
Popovicu protopresviterulu Versietulului; Antoniu Mocioni; Georgiu
Ioanovicu; Constantinu Radulescu; Ioane Balnosianu; si notariulu
respective referintele delegatiunei Vincentiu Babesiu. —

— Incheiare. —

Nr. 9. Se da cetire actului de despartire din comun'a
Mramoracu.

Cupriindu acestu actu o dispusetiune de a dreptulu in
contr'a puntului IX. alineatulu 3. din invoie'l'a normativa de
Carlovetiu, unde espresu se prescrie cá „desdaunarea se se respunda
celu multu in cinci ani“ precandu in Mramoracu Serbiei au pri-
mitu a desdauná pre Romani abia in diece ani: acestu actu de
impacatiune are a fi completatu astfelu: ca desdaunarea se se
asecure partii romane in cinci ani celu multu. Alta dificultate
nesubversandu

Fiindu tempulu inaintatu cu atâtu siedinti'a din $\frac{5}{17}$ fauru
s'a incheiatu.

Continuare in $\frac{6}{18}$ fauru 1873. cu participarea tuturoru
celoru numiti mai susu. —

Nr. 10. Dlu membru Constantinu Radulescu ca esmisa din
conferinti'a delegatiunale, tienuta in 19. si 20. Dec. 1872. pentru
de a investigá casulu de despartire din Ciacov'a in urm'a pro-
testeloru redicate de romani, — face reportu in scrisu si da
desluciri cu gur'a despre rezultatulu esmisiunoi sale.

Constatandu-se in actulu de impacatiune din Ciacov'a unele
defecte essentiali, si dupa normativele invoielei din Carlovetiu
nedispensabili, anume: cá numerulu sufleteloru de un'a si de alta
parte de feliu nu s'a notatu nici macar apropiativu; mai departe
cá obligamentulu luat de serbi facia cu romanii nu s'a ascuratu
nici macar printr'o obligatiune formala; actulu insusi de impaca-
tiune nu s'a subscrisu nici de toti reprezentantii ambeloru parti,
ba lipsesce chiar clausul'a despre alegerea acestoru reprezentanti
si despre publicarea si primirea impacatiunei prin toti séu prin
majoritatea crestineloru indreptatiti: pentru suplinirea acestoru
defecte se recunósce necesitatea de pertractari nóua si pentru
essecutarea acelor'a, necesitatea esmiterei unei comisiuni nóua. —

Deci Preasanti'a Sa Dlu Eppu presiedinte este rogatu a se
ingrigi de o atare comisiune nóua, si anume de barbati in ast-
teliu d'afaceri mai bine deprinsi, si a dispune cele mai departe. —

Preasanti'a Sa Dlu Eppu presiedinte propune pentru comisi-
unea necesaria pre cei esmisi in prim'a comisiune a nume: pre
Protosincelulu Andreiu Papu si pre asesorulu consistorialu
Petru Petrovicu a caroru misiune in I. comisiune si asiá este
deja terminata. —

Delegatiunea consente cu esmisiunea acest'a.

Nr. 11. Din essaminarea casuriloru de despartire, mai susu
pertractate, si mai vertosu a celoru din Satulu-nou, Alibunari,
Mramoracu si Ciacov'a la cari se reduce si conflictulu atinsu sub
Nr. 6. alu acestuiu protocolu, delegatiunea recunoscendu necesitatea
statoriei unoru aplicatiuni de cinosura la aplicarea practica a
inviolei regulative din Carlovetiu si deliberandu enuncia ur-
matóriele:

1. Impacatiunile de despartire, alu caroru cuprinsu nu este in careva punctu esentialu de a dreptulu in contr'a dispușetiuniloru acelei invoieii regulative, delegatiunea nu are a le dificultá. Acést'a este natur'a invoieii regulative.

2. Impacatiunile comisiunali numai atunci se potu esecută indata, unde partile, pe temeiulu consumárei condițiuniloru stipulate, incesi le punu in lucrare, despartindu-se in fapta. — Acést'a resulta din testulu punturiloru XII. si XIII. a invoieii regulative.

3. Consumate se considera condițiunile, indata ce ambele parti au primitu cele ce li s'au acordatu prin actulu de impacatiune; dar in privint'a *sumei de desdaunare* ajunge ca aceea se fie garantata prin obligatiune formale, prevediuta cu facultatea de intabulare pe averi anumite, séu — dupa insusi testulu puntulu alu XIII. „*asecurata cu garantia legale si concésa de partea indreptatita.*“

4. Indata ce partile nainte comisiuniloru au incheiatu si subscrisu unu actu de despartire, partea care n'are preotu de natiunalitatea sa, este in dreptu a-si cere si aduce atare, — firesce prin midilocirea eperchiei si resp. cu ajutoriulu protopopiatulu natiunalu, la care este se apartiena dupa despartire. — P. 11. alu invoieii.

5. Fie-care actu comisiunali de impacatiune si despartire ierarhica — indata dupa incheiere are a fi subscernutu delegatiuniloru, cari implinindu-si oficiulu ce li impune puntulu XVI. alu invoieii normative, voru insciintiá pe concernintele consistorie pentru d'a face cele necesarie spre esecutare.

6. Pana atunci, pana candu unu consistoriu nu este avisatu de delegatiunea concerninte oficiosu, ca se intrevina si midilocesca esecutarea unei despartiri valide, atare consistoriu in privint'a comunelor de sub juredictiune straina nu póte mai de parte intreveni, de cátu numai pentru d'a fi intru ajutoriu crestiniiloru de a sa natiunalitate, la implinirea condițiuniloru si la dobandire provisoria a unui preotu, dupa dispușetiunea puntulu XI. alu invoieii: Primirea in sa formale sub a sa juredictiune a unei parti ce pana aci a statu sub alta juredictiune, intru intielesulu invoieii, dar si pentru evitarea de incurcature si de conflicte nu póte fi permisa nainte de ce actulu de despartire va fi pastratu revisiunei delegatiunale si se va fi aflu realizabilu. — Acést'a resulta chiaru din combinarea puntulu XVI. —

7. In cátu pentru cestiunea ce s'a nascutu ocașionalminte, cumca — óre potu fi admise — mácar si numai provisoriminte — dóue juredictiuni intr'una biserica? si respective cá, óre póte-se tolerá, ca intr'una si aceasi biserica o septemana serbii se pomenesca pre cutare eppu alu loru, si romanii alta septemana pre altulu alu loru? — fiindu acést'a cestiune de natura canonica, deciderea ei cade afara de sver'a competintiei delegatiunali; — de órace inse din partea dlui eppu serbescu de Versietiu si a Esale dlui adm. patriarchulu in acést'a privint'a s'au redicatu contradicere formale.

Delegatiunea romana apretiuindu acestu votu bisericescu, nu póte considerá de permisibila si valida o atare stipulatiune in actulu de impacare a partiloru; si esprima totusi dorint'a ca episcopatele ambilaterale, pentru usurarea despartirii, pre timpulu statulu transitoriu, se fie si din puntulu de vedere canonicu cu tóta posibil'a convinintia si indulgintia! A nume delegatiunea romana crede cá:

8. Acolo, unde partea carea are proprietatea eschisiva a bisericeii, satisfacendu condițiuniloru de desdaunare, de buna voia concede pentru unu scurtu timpu, pana adeca cealalta parte isi va redicá biserica propria, ca aceea de si organizata sub juredictiunea sa natiunale separata, se-si tiena servitiulu Ddieescu in biserica sa, — acést'a se póte tolerá. —

Nr. 12. Considerandu din aceste precisate punte de vedere conflictulu amintitu sub Nr. 6. Delegatiunea dechiara oteritu urmátoriele:

a) Nu póte aflá cu cale si justificabile pasirea Episcopatulu de Caransebesiu, pre cátu aceea indata dupa incheierea actelor de impacatiune in cestiunale comune fara d'a mai asteptá consumarea condițiuniloru stipulate si a celor prescise de invoieii normativa din Carloveti, a mersu pana a ocupá, incorporá si regulá formalmente partea romana, de sub juredictiunea pana aci a ierarhiei serbesci.

b) Nu póte aprobá pretensiunea episcopatulu de Caransebesiu, cumca protocólele de impacatiune — in óre care casu n'ar substá revisiunei delegatiunale, ci ar fi esecutabile prin consistorie si fara intervenirea delegatiuniloru. Cá-ci puntulu XVI. din invoieii regulativa prescise chiaru, cumca ambele protocóle ale comisiuniloru delegatiunali indata au a fi substernute delegatiuniloru; si asia consistoriele numai dela delegatiuni potu primí actu autenticu, de basa legala pentru o eventuale re-

alisare. — Consistoriulu de Caransebesiu deci, estindindu-si juredictiunea sa asup'a acelor comunu, — nu numai a mersu pre departe ci a procesu fara d'a avea base legale, a posiede pe cale normale actulu autenticu de impacatiune. —

c) Din comunicatele Dlui Eppu alu Caransebesiulu s'a vediu cá, de aceea parte a fostu invocate pentru revisiunea si aprobarea unoru acte de despartire — potestatea politica — administrativa mai nalta, si cumca aceea potestate a si intrevenu, revediendu si aprobandu. Acést'a procedura este o apriga violare de dreptu si o deviare de la calea prescisa si sanctionata de Msa; ceea ce se constata aici cu adunca parero de reu, si cu cea mai seriósa provocare si rogare catra Il. sa Dlu Eppu alu Caransebesiulu, ca se binevoesca a se abtiena si a face ca si Veneratulu consistoriu alu seu se abtiena de la astfelu de acte, cari nu sunt calificate de cátu a incurcá si ingreuia oper'a de despartire, si a violá dreptulu de autonomia ce ni compete.

Nr. 13. Se da cetire actulu de despartire din comun'a Dolóve.

Afluandu-se intru tóte corespundiátorii presciseloru invoieii normative se apróba.

Nr. 14. Se da cetire actulu despre incercarea de despartire din comun'a Dobriti'a. —

Nesuccediendu impacatiunea amica, caus'a se avisédia pre calea procesulu, — intielegendu-se de sine, cá nimica nu impedece ca pana la delegarea judetiulu pentru pertractarea de atari procese si pana la inceperea procesulu, partile intre sine se incerce a se impacá amicalminte. —

Nr. 15. Actulu de complanare din Monostoru —

Afluandu-se pana la puntulu carele statoresce formalmente dóue juredictiuni episcopali in aceasi biserica — intru altele corespundiátorii invoieii normative, se apróba cu aceea ca, pana la posibilitatea de despartire si in privint'a bisericeii ambele parti de si fie-care de sine natiunalmente organizata, se remana sub juredictiunea episcopale de pana acum'a. —

Nr. 16. In Fenlacu, Chinesu, Mehala, Santu Andrasiu si Becichereculu micu n'a succesu despartirea amica. Se avisédia la procesu, ca si sub Nr. 14.

Nr. 17. In Checia-romana impacatiunea succésa — Corespundiendu recerintieloru prescise de invoieii normativa si consumandu-se nemedilocitu, se ie spre cunoscintia. —

Nr. 18. In San Nicolaulu mare, impacatiunea amica nesuccediendu,

Caus'a se avisédia la procesu, ca si sub Nr. 14.

Nr. 19. Impacatiunea din comun'a Ieni —

Ca consumata se ie spre sciint'a.

Nr. 20. Se da cetire actulu de despartire din comun'a Tolvadia.

Prin acestu actu proprietatea bisericeii se cede partii romane, condițiunile desdaunareii sunt asecurate; dar romanii ca proprietari ai bisericeii se obléga, unu anu de dile pana si voru zidí serbii biserica, a tolerá pre acestia constituiuti in comuna de sine si sub juredictiunea episcopulu loru serbescu in biserica romana.

Din partea episcopatulu romanu de Caransebesiu nedificultandu-se condițiunea, pre cátu pentru stipulatu scurtu timpu nu s'ar dificultá nici de partea serbesca. Delegatiunea romana crede cá na'r fi de a se impedece punerea in lucrare a impacatiunei. — De altmintelea lasandu regularea puntulu canonicu c'ontielegerei intre ambele episcopate concerninti.

Nr. 21. Actulu de complanare amica in Denta — Necupridiendu vr'o contradicitiune cu dispușetiunile invoieii normative, si chiar puntulu canonicu fiindu observatu, nu se dificultédia.

Nr. 22. Se da cetire actulu de despartire din comun'a Galuiulu-micu

Necuprindiendu nici acést'a vr'o contradicitiune directa cu dispușetiunile invoieii de Carloveti, se apróba. —

Nr. 23. Impacatiunea din comun'a Vlaiocvetiu Fiindu deja esecutata se ie spre cunoscintia. —

Nr. 24. Impacatiunea din Jamulu-micu Ne aflandu-se in contradicere aperta cu dispușetiunile invoieii normative de Carloveti, se apróba. —

Nr. 25. In Butinu comun'a bisericesca intréga, adeca Romanii (161) si Serbii (26 de suflete) in unanimitate au primitu a trece la ierarhia romana, si au si trecut. —

Nemica de observatu. —

Nr. 26. In Iabuca, Marghita-mare si Marcoveti, dupa impacarea incercato n'a succesu, poporul a corutu incorcero noua, dar acést'a s'a impedece din partea Dlui Eppu serbescu alu Versietiu, —

Nr. 27. In legatura cu acést'a Dlu Eppu presidinte aréta,

că la intrevinerea și stăruirea sa, nătlul Ministeriu regiu de cultu și instrucțiune a ordonat continuarea încercărilor comisiunali pentru impacarea amica. —

Se ié spre placuta sciintia și Dlu Eppu presiedinte se rōga a intetl continuarea pertractărilor.

Nr 28. O petitiune din comun'a Marcovetiu rōga a nu se mai delegă în Comisiunea romana Dlu Joane Bartolomeiu secretariulu consistoriului de Caransebesiu. —

Considerandu că si într'unulu din protestele creștinilor nostri din Ciacova se face plansōre pentru intrevinerea Dlui Bartolomeiu și de asemenea Dlu Constantinu Radulescu în calitate de comisariu investigatoriu în caus'a din Ciacova — reportă despre gravamine redicate din mai multe parti contr'a pasirei Dlui Bartolomeu, considerandu că Dlu Bartolomeu în protocolulu din Ciacova cu insasi man'a sa s'a semnatu substitutu membru alu comisiunei, ce nu a fostu, si nici nu putea se aiba locu — dupa instrucțiunea delegatiunale, fiindu că doi membri ordenari ai comisiunei erau presinti: — a se rogă pré Santia Sa Dlu Eppu alu Caransebesiului, se binevoiesca a opri Dlui secretariu consistorialu astfelu de ingerintie abusive, si mai de parte a medilocă ca din partea Venerabilului consistoriu alu seu se se esmita alta persōna în Comisiunile delegatiunali.

Nr. 29. Romanii din Mramoracu ceru prin Dlu Eppu alu Caransebesiului unu împrumutu de 5000 fl. din fondurile natiunali, pentru procurarea unei case erariale de biserică.

Dupa ce la intrevinerea Dlui Eppu presiedinte alu Delegatiunei, nătlul Minist. de cultu și instrucțiune, în c'ontielegere cu alu finantieloru a acordatu pofitulu edificiu erarialu creștiniloru nostri cu pretiu de 1000 fl. de platitu în rate dupa potintia, — lips'a de împrumutulu cerutu impacarea delaturata.

Nr 30. Se presenta o petitiune mai vechia a unor creștini ortodosi de diferite natiunalitati din Orșiova-vechia, prin carea ceru respectarea limbei grece și serbe în biseric'a romana. —

Dupa reportulu lamuritoriu de lucru alu Consistoriului de Caransebesiu constatandu-se că, numerulu tuturor creștiniloru ortodosi neromani din Orșiova este mai micu de cătu 100, si că limbei grece și serbesci din partea Episcopiei s'au facutu tōte posibilile concesiu, — nu se recunōsce necesitatea de vr'o mai de parte intrevinere a Delegatiunei în acēsta privintia.

Nr 31. Luandu-se în consideratiune, că din deslegarea facuta mai sus acestoru obiecte, precum si din alte incidintie de asemenea natura, dupa comunicatiunea ce este se se faca — d'o parte Delegatiunei serbesci, de alt'a pré santiei Sale Dlui Eppu alu Caransebesiului și respective si comuneloru concerninti, usioru potu se se nasca puncte de contraversa, pentru a carora pertractare de nou s'ar ivi necesitatea convocărei delegatiunei; dara adunarea delegatiunei întregu e împeunata cu greutati și mari spese.

Se impoteresce prin acēsta II. sa Dlu Eppu presiedinte, ca pe temeiulu principiiloru și splicatiuniloru enunciate la acēsta ocașiune, și conformu interesulu bisericei nōstre natiunale, se se desbata și deslege cestiunile și casurile obveninti cu subcomisiunea delegatiunale — în numele delegatiunei; de asemenea facendu cele necesari pentru delegarea judetuluiu competentu d'a judecă în cauzele necomplanate amicalminte și pentru inceperea și continuarea proceseloru.

Nr. 32. Actele și speșele conferintiei din 19. și 20. Decemvre 1872. se iéu spre cunoscintia și se primesce ca,

Speșele siedintieloru presinte se se respunda conformu decisiuniloru sinodali în acēsta privintia, d'o camdata din fondulu disponibilu pentru usiurarea despartirei comuneloru mestecate.

Nr. 33. Autenticarea protocolulu acestoru siedintie Se conrede subcomisiunei delegatiunei cu Dlu presiedinte. Protocolulu acēst'a cetindu-se în subcomisiunea delegatiunei. s'a subscrisu și autenticatu.

Aradu 18/30. Martiu 1873.

(Urmēza subscrierile.)

Estradatu prin:

Petru Petroviciu,
Asesoru-reterinte consistorialu.

VARIETATI.

= *Necrologu. Veduv'a An'a Francu* n. Adamoviciu, orfanulu Amosu Tiberiu, fratii Tironu, Amosu, surorile An'a, Sof'a, Susan'a, cumnati, cumnate și alte rudeni numerōse, cu inima franta, anuncia trecerea din viētia a prea iubitului sociu, parinte, frate și cumnatu Ionu Francu, advocatu și fostu protofiscalu alu comitatului Zarandu, repausatu în Bai'a de Crisiu la 21.

Martiu a. c. sēra la 8 ore. în etate de 38. ani în urm'a unui gravu și îndelungatu morbu de peptu. Fia-i tierina'a usiōra!

„Statutul Organicu alu bisericei ortodoxe gr. or. romane din Ugari'a și Transilvani'a. Editiunea episcopiei din Aradu, de dupa testulu autenticu. Retiparitu din fōi'a oficiala „Lumin'a.“ Se pōte procură de la cancelari'a diecesana din Aradu, esemplariulu brosiuratu cu 25. cr. v. a. — Pentru Domnii prenumeratori din anulu trecutulu alu „Luminei,“ se dă cāte unu esemplariu cu 10 cr. v. a.

Din caus'a serbatoriloru catolice, în septeman'a acēst'a vom scōte numai unu nr.

Indreptare.

În protocolulu delegatiunei congresuale, publicatu în Nr. 17. alu Luminei, din erōre la culegere s'au strafornatu punctele și Nrii de concluse ce se rectifică în urmatoriulu modu:

Dupa Nr. 8. alu conclusulu urmēza: „Nr. 9. Se dă cetire actului de despartire din comun'a Mramoracu,“ la care vine apoi conclusulu urmatoriu:

„Cuprindindu acestu actu o dispușetiune deadreptulu în contr'a punct. IX. alineatulu 3. din Invoiel'a normativă de Carlovetiu unde espresu se prescrie: că „desdăunarea se se respunda celu multu în cinci ani“ precandu în Mramoracu serbii au primitu a desdăună pre romani abiă în diece ani; acestu actu de impacatiune are a fi completatu astfelu: ca desdăunarea se se asecuru partiū romane în cinci ani celu multu. Alta dificultate nesubversandu.“

Dupa acestu conclusu urma apoi „continuarea siedintiei din 6/18 Fauru și conclusele de la Nr. 10. pana inclus. 33. adeca finea protocolulu. —

Erōre de tipariu, în predic'a D. Morariu (nr. 17) ordulu 46. în locu de: Inse creștine, trebuie se scii: că tu esti asemenea animalului, furnicei și vermelui tērētioriu; se se cotēasca: Insc, creștine, trebuie se scii: că: tu esti asemenea animalului ect.

Concursu.

2-3

Prin decisulu consistoriale ddtu 1. Martiu a. c. st. v. Nro 291/91 anulanduse alegerea de invetiatoriu la scōl'a a II., confesio gre. or. rom. de I. Clasa din Curticiu — Protopres, Chisineului Comitatulu Aradului —, intemplata în 19. Noemvre a. st. v. prin acēst'a se deschide concursu nou pana la 1 Aprile a. c' st. ve. — candu se va tienē si alegerea. —

Emolumintele sunt: 400 fl. v. a. salariu anualu, 12 orgii de lemne, din care vine a se incaldă si scōl'a, cortelu liberu și grădina cu intravilanu de 800⁰□. —

Doritorii de a ocupă acestu postu, sunt avisati a se presentă în un'a din duminēcele innainte de alegere — séu în di'a alegerii în sant'a biserică, pentru a-si aretă desteritatea în cantare; éra recursele, bine instruite —; cu documinte valide, despre absolvirea celu potieniu aloru 4 clase gimnasiale séu totu atâtea reale, scirea limbei romane — gramaticale — și cunōscerea bine a magiarei și germanei, — de a potē si în aceste a instrui — adresarea comite. parachi. se le tramite referintelui consisto. — la senatulu scolaru Spect. D. Georgiu Pop'a în Aradu.

Datu în Curticiu în 10. Martiu 1873 st. v.

Comitatulu Parochialu. Cu intielegerea și invoierea emisiloru consistoriali Georgiu Popa m. p. Josifu Goldisiu m. p.

Concursu.

2-3

Pentru una parochi'a vacante din Paulisiu în Protopresviteratulu Aradului se deschide concursu pana în 31. Martiu candu se va tienē alegerea: beneficiile sunt 1. sesie de pamentu — 150. de case, birulu o mesura de bucate dela tōta casa, și stolele indatinate, cei ce voiescu a recurge au de a produce testimoniu despre absolvirea clericii, și de cualificatiune séu cei sfintiti se fie binemeritati pe carier'a preotiēasca, și recursulu intitulatu la comitetulu parochialu se lu substērna la protopopulu Aradului.

Arad 18 Martiu 1873.

NB. de cumva nu se va alege de parochu capelanulu de pana aci — în restimpu de 3 ani va functiună, și folosi tōte beneficiile.

În contielegere cu comitetulu parochialu. Joanu Ratiu protopopulu Aradului.